

บทที่ 1

บทนำ

เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันในสังคมยุคปัจจุบัน ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนอยู่เบื้องหลังของปรากฏการณ์นี้ คือ ความก้าวหน้าและพัฒนาการของระบบเทคโนโลยีเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เพื่อการสื่อสารซึ่งกันและกัน อีกทั้งวิธีการค้นหาและจัดเก็บข้อมูลรวมไปถึงการนำเทคโนโลยีไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันมีการพัฒนาขึ้นอย่างมาก (Massachusetts Regional Library, 1997)

นอกเหนือจากการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันแล้ว เทคโนโลยียังเข้ามามีบทบาทในการศึกษาอีกด้วย การสอนแบบดั้งเดิมเป็นการสอนแบบใช้ชอล์กและกระดาน โดยมีครูเป็นผู้อธิบาย และแจกเอกสารประกอบ ในปัจจุบันระบบการศึกษาได้พัฒนารูปแบบมาเป็นการเรียนแบบหลายสื่อ การศึกษาในรูปแบบนี้ เป็นการใช้สื่อประเภทต่างๆ ที่นอกเหนือจากเอกสารประกอบเข้ามาช่วยในการเรียนรู้ ซึ่งสามารถช่วยเพิ่มความสนใจในการเรียนให้กับผู้เรียน ช่วยให้จดจำเนื้อหาในการเรียนได้มากขึ้น และจะส่งผลให้ประสิทธิภาพของการเรียนเพิ่มไปด้วย สิ่งสำคัญในการเลือกอำนวยความสะดวกการสอนแบบหลายสื่อนี้ คือ คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูป โดยในเบื้องต้นผู้สอนจะทำการพิจารณาถึงเนื้อหาสำคัญที่จะสอน เตรียมคำถามต่างๆ สรุปย่อ ซึ่งอาจใช้โปรแกรมประเภท การประมวลผลคำ เข้าช่วยในการพิมพ์เนื้อหาต่างๆ หลังจากนั้นเป็นการปรับข้อมูลเข้าสู่ระบบตัวเลขและทำการออกแบบข้อมูลตัวเลขนั้นเพิ่มเติม เช่น การเติมภาพกราฟฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียงประกอบอื่นๆ หรือ การออกแบบเป็นเว็บไซต์ (Web site) โดยเฉพาะตามเนื้อหาวิชา ขั้นตอนสุดท้ายคือการทบทวนเนื้อหาที่อยู่ในรูปของข้อมูลตัวเลขนั้นอย่างสม่ำเสมอ และปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ดังนั้นครูอาจารย์ผู้สอนจะต้องมีทักษะและความชำนาญในการใช้สื่อต่างๆ อีกทั้งยังมีความจำเป็นที่จะต้องติดตามข่าวสารข้อมูลที่ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับใช้ให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนในชั้นเรียน การใช้สื่อหลายประเภทจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น นักเรียนที่ไม่ชอบอ่านหนังสือ สามารถเรียนรู้จากสื่ออื่นๆ ได้ อาทิ วิดีทัศน์ เทปบันทึกเสียง หรือ เรียนรู้จาก อินเทอร์เน็ต จะเห็นได้ว่านักเรียนหรือผู้ที่สนใจ สามารถเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลา และได้ข้อมูลที่ทันสมัยซึ่งสนับสนุนการศึกษาตลอดชีพ (Welsh, 1997)

จากข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นชีวิตความเป็นอยู่ การทำงาน และเข้ามามีบทบาททางด้านการศึกษาด้วย การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาปรับใช้กับการศึกษาจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและเนื้อหาในการเรียนมากขึ้น และถือเป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการศึกษาไปสู่รูปแบบใหม่มากขึ้น

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการพัฒนาการศึกษาในอนาคตไว้ว่า จำเป็นต้องปรับเพื่อให้การศึกษามุ่งตามวิสัยทัศน์ที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ และรู้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองในรูปแบบ และวิธีการที่หลากหลายต่อไปได้ และรักที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร และสังคมแห่งการเรียนรู้

2. เป็นการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาให้ผู้เรียนมีบทบาทร่วมในการพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ใ้รับกับการศึกษาที่มีคุณภาพ และมาตรฐานแทนการจัดตามศักยภาพของผู้จัด หรือหน่วยงานที่จัด และตระหนักถึงสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับบริการการศึกษาระดับพื้นฐานเป็นอย่างน้อย

3. มีรูปแบบการศึกษาที่ให้ทางออกและทางเลือกที่ดีแก่ทุกคน เพื่อสนองความต้องการ ความสามารถและความถนัด ตลอดจนข้อจำกัดและคุณลักษณะที่แตกต่างของบุคคล แม้ผู้เรียนจะมีทางเลือกในการศึกษามากขึ้น แต่ต้องเน้นให้ผู้เรียนรู้จักใช้วิจารณญาณในการเลือกช่องทางที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถ และวุฒิภาวะความเป็นมนุษย์มากกว่าการมุ่งได้วุฒิปับตรเป็นสำคัญ

4. ระดมสรรพกำลังทุกส่วนในสังคมเพื่อการศึกษา ทุกส่วนของสังคมทั้งครอบครัว ชุมชน รัฐ เอกชน องค์กรเอกชน สื่อมวลชน จะต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการศึกษาทุกชั้นตอน แทนการผลักภาระให้รัฐเพียงอย่างเดียว (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2539)

จากคำกล่าวในข้อ 1 และข้อ 2 แสดงให้เห็นว่าการศึกษาในอนาคตส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมในยุคของการเรียนรู้ ระบบการศึกษาจึงไม่จำกัดเพียงแต่ในห้องเรียนเท่านั้น จึงจะต้องอาศัยแหล่งความรู้อื่นเข้ามาช่วยด้วย และเน้นให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองเป็นสำคัญ รูปแบบการศึกษาจะเป็นรูปแบบการศึกษาตลอดชีพ มีทางเลือกทางการศึกษามากขึ้น

รูปแบบการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเริ่มมีบทบาทขึ้น เนื่องจากหลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสามารถตอบสนองการจัดการศึกษาในอนาคตได้ดี และตามที่เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2526) กล่าวถึงการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการศึกษายึดหลักความเชื่อของลัทธิอัตถิภาวะนิยม ยึดแนวคิดที่ว่า การศึกษาคือชีวิต ชีวิตคือการศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง มีเสรีภาพและความรับผิดชอบที่ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดขึ้นเอง การจัดการศึกษาควรจัดการศึกษาให้มีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ และเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ชีวิตมากที่สุด

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540) วชิร รุระคำ และกิ่งแก้ว อัทธการ (2517) และชาญชัย อาจิมสมาจาร (2524) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สอดคล้องกันว่า แนวคิดของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ตลอดชีพ และสามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสามารถตอบสนองระบบสังคมปัจจุบัน และอนาคตได้

การปฏิบัติความรู้ที่เกิดขึ้นในสังคมจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงต่างๆ อาทิ จะมีการกำหนดขอบข่ายเพื่อการเรียนรู้ใหม่มาสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เน้นกลุ่มเป้าหมายสำคัญเรียงลำดับจากลูกค้าหรือผู้บริโภค ลูกจ้าง และนักเรียนนักศึกษา ภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในความหมายที่กว้างกำลังอุบัติขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา เห็นได้จากเมื่อครั้งอเมริกา ยังมีระบบเศรษฐกิจเน้นการเกษตรนั้น ผู้ได้รับการศึกษาตั้งแต่อายุ 7-14 ปี ก็มีความรู้พอเพียงสำหรับใช้ในชีวิตการทำงานอีก 40 ปีต่อมา พอถึงยุคระบบเศรษฐกิจเน้นการอุตสาหกรรมช่วงอายุการศึกษาก็กว้างขึ้นเป็น 5-22 ปี แต่ในยุคข้อมูลข่าวสารซึ่งการเปลี่ยนแปลงเชิงเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนั้น ทำให้จะต้องมีการปรับพื้นฐานความรู้ใหม่ตลอดชีวิตการทำงานนั่นเอง ผู้คนต้องเพิ่มพูนพลังแห่งการเรียนรู้ของตัวเอง เพื่อคงไว้ซึ่งพลังแห่งการสร้างรายได้ การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเริ่มเข้ามาเป็นบรรทัดฐานสำคัญเรื่อยๆ และในบางกรณีถึงขั้นเข้าแทนที่การศึกษาภาคบังคับตามเกณฑ์อายุด้วยซ้ำ (เดวิส, 2539)

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันจำเป็นต้องสรรหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการแก้ปัญหาทางการศึกษา ซึ่งก็เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า สื่อการเรียนการสอนที่ดีจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี สื่อจึงมีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาแต่การ

นำสื่อเข้ามาใช้ในระบบการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างถูกต้องและเหมาะสม (กมล เวียสุวรรณ, 2539)

การศึกษาในยุคปัจจุบัน หากนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยแล้ว จะทำให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้หรือข้อมูลที่สนใจจากสถานที่อื่นนอกเหนือจากห้องเรียนได้ อาทิ ห้องสมุดประชาชน หรือศูนย์สื่อการศึกษา เป็นต้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมาก (Chaptal, 1997)

ห้องสมุดเป็นแหล่งของข่าวสาร ข้อมูล และความเคลื่อนไหวของโลก ที่สามารถเข้าไปศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองในทุกโอกาส ซึ่งส่งผลให้บุคคลนั้น มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์ และมีความคิดที่ก้าวหน้าอยู่เสมอ ปัจจุบันเป็นยุคของข่าวสารซึ่งมีสิ่งพิมพ์จำนวนมากจนเกินกำลังที่บุคคลจะสามารถเสาะหาหรือครอบครองเอกสารสิ่งพิมพ์ให้ครบถ้วนได้ ห้องสมุดจึงเป็นสถาบันที่จะอำนวยความสะดวกอีกประการหนึ่ง (มนวิภา เจียจันทร์พงษ์, 2538) เช่นเดียวกับ ประกอบ คุปรัตน์ (2538) ได้กล่าวไว้ว่าห้องสมุดนั้นจัดเป็นหัวใจของการศึกษา กล่าวคือ เป็นกิจกรรมหรือบริการที่สามารถจัดให้มีได้ทั้งในระบบการศึกษาปกติ และในระบบการศึกษานอกระบบ

การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการศึกษา สามารถช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้การปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงรูปแบบห้องสมุดเริ่มขึ้นในต่างประเทศ แนวความคิดในการพัฒนาหน่วยงานห้องสมุดขึ้นเป็นศูนย์วิทยบริการนั้น ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้เริ่มต้นขึ้นโดยสมาคมบรรณรักษ์ห้องสมุดโรงเรียนอเมริกัน (The American Association of School Librarians) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 และแนวความคิดนี้ได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้สืบเนื่องจากสาเหตุของการพัฒนาระบบการศึกษาที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก แต่ยังคงมีลักษณะเป็นศูนย์สื่อการศึกษา (Instruction media center) คือ มีการจัดเก็บวัสดุ การศึกษา เพิ่มจากหนังสือที่มีอยู่ มีการปรับตำแหน่งหน้าที่ของงาน มีการกำหนดมาตรฐานหน้าที่ของห้องสมุดโรงเรียนขึ้น มีการกำหนดรายการของวัสดุทั้งหมดที่มี เช่น สไลด์ ฟิล์มสตริป ภาพยนตร์ หนังสือ ให้เป็นรายการที่สามารถค้นหาได้ในสถานที่เดียวกัน ใช้ระบบการจัดเก็บอย่างเดียวกัน และเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้รู้จักวิธีใช้อย่างถูกต้อง (American Library Association, 1969)

นวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาในต่างประเทศได้มีส่วนช่วยในการปฏิบัติงานของห้องสมุด อาทิ การค้นคว้าหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตได้จากห้องสมุดทุกแห่ง หรือการจองหนังสือทางโทรศัพท์ (Collin, 1996) อาทิ การให้บริการจองหนังสือทางโทรศัพท์ในประเทศอังกฤษ ได้มีการพยายามปรับปรุงคุณภาพของบรรณรักษ์ ให้คำนึงถึงความต้องการของผู้ที่โทรศัพท์เข้ามาจองหนังสือมากขึ้น และมีการปรับปรุงประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ เพื่อยกระดับห้องสมุดให้ทัดเทียมกันทั้งประเทศ (Milner, 1997) ระบบห้องสมุดในสหรัฐอเมริกาได้เข้าสู่ยุคการปฏิรูปห้องสมุดเป็นระบบเครือข่าย มีการนำเทคโนโลยีใหม่เข้ามาใช้ในห้องสมุดเกือบทุกแห่งแล้ว ปัญหาที่ตามมาก็คือ การบริหารการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังนั้นสิ่งที่ผู้บริหารต้องคำนึงถึงเพื่อการแก้ไข คือ การอบรมบุคลากร การคำนึงถึงความต้องการของผู้ที่มาใช้บริการห้องสมุด การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ให้เหมาะสม การคำนึงถึงกฎหมายลิขสิทธิ์ของสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ (Holt, 1996)

Massachusetts Regional Library (1997) ได้รายงานว่ ในปัจจุบันคนทั่วไปมองว่าห้องสมุด ไม่เป็นเพียงแค่แหล่งที่เก็บหนังสือ แต่กลับมองว่าห้องสมุดเป็นแหล่งข้อมูล ความรู้ ทั้งนี้สามารถเป็นแหล่งของการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ด้วย แต่อย่างไรก็ตามระบบไม่สามารถพึ่งเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวได้ จึงควรมีการวางแผนปรับบุคลากร และเลือกอุปกรณ์ ที่เหมาะสมสัมพันธ์กันไปทั้งระบบ เพื่อให้แน่ใจว่าเทคโนโลยีที่นำมาใช้เหล่านั้น สามารถช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมได้ในระยะยาวต่อไป ซึ่งงานบริการของห้องสมุดประชาชนตามความคาดหวังของผู้มาใช้บริการ อาจจำแนกได้ดังนี้

1. ห้องสมุดไม่เป็นเพียงแหล่งที่เก็บหนังสือเท่านั้น แต่ยังเป็นแหล่งข้อมูลที่นำเชื่อถือ และการค้นคว้าความรู้ที่มีประสิทธิภาพ และรวดเร็วขึ้น
2. ห้องสมุดไม่เป็นเพียงแหล่งให้ข้อมูลความรู้ หรือสื่อสารทางเดียวตลอดไป แต่ยังเป็นพื้นที่ให้การสื่อสารแบบสองทาง คือมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน รวมถึงข้อมูลความรู้หลายแขนง เช่น ทั้งด้านธุรกิจ และสันตนาการ เป็นต้น
3. ห้องสมุดสามารถให้ข้อมูลที่มีคุณค่า กล่าวคือสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ทุกเมื่อ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าห้องสมุดเปรียบเสมือนเพื่อนของผู้ใช้บริการทุกคนจึงวางโครงการใหม่ๆ ของห้องสมุด ดังนี้

3.1 โครงการความร่วมมือระหว่างห้องสมุดประชาชนในเว็บไซท์ กล่าวคือ ห้องสมุดประชาชนในอนาคตจะมีการใช้ฐานข้อมูลพิเศษ และมีโปรแกรมฝึกอบรมซึ่งพัฒนา ขึ้นมาโดยห้องสมุดต่างๆ โดยที่ห้องสมุดแต่ละแห่งจะทำโปรแกรมซึ่งอาศัยความชำนาญ และทรัพยากรที่มี

อยู่ภายในห้องสมุดนั้นๆ ประโยชน์ของความร่วมมือนั้น คือ ห้องสมุดประชาชนสามารถให้บริการได้อย่างครอบคลุม และกว้างขวางขึ้น โดยที่ผู้ใช้ไม่ต้องเสียเวลาในการค้นหามากนัก และได้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ

3.2 การให้ข้อมูลด้วยภาพทางคอมพิวเตอร์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้บริการมากขึ้น การแสดงภาพความรู้ด้วยคอมพิวเตอร์นี้ จะให้ทั้งภาพ และสีแตกต่างจากการอ่านหนังสือตรงที่ผู้ใช้สามารถเลือกขนาด ปรับระดับแสง ระดับเสียงได้ตามความต้องการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

3.3 ข้อมูลความรู้ที่หายาก เช่น ข้อมูลความรู้เชิงประวัติศาสตร์ สามารถค้นหาข้อมูลได้สะดวกขึ้นกว่าเดิมโดยไม่ต้องผ่านชั้นตอนที่ยุ่งยากมากมาย

3.4 การฝึกหัด หรือการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผ่านโปรแกรมการฝึกอบรมความรู้ในวิชาความรู้แขนงต่างๆ ซึ่งสามารถโต้ตอบกับโปรแกรม และประเมินความสามารถของผู้ฝึกได้ด้วยตนเอง เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในการฝึกอบรม เป็นต้น

3.5 การให้บริการประชุมผ่านวีดิทัศน์ ห้องสมุดประชาชนในต่างประเทศมีให้บริการแล้ว โดยจะมีห้องประชุมและวีดิทัศน์เตรียมไว้ เป็นการให้บริการอีกประเภทหนึ่งในห้องสมุดประชาชน

การสัมภาษณ์ผู้ที่ได้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน Anne Arundel County ในสหรัฐอเมริกา สุกมล อนันตสุรการ (สัมภาษณ์, 2540) กล่าวว่า การให้บริการนั้นในส่วนตัวด้านหน้าทางเข้าจะเป็นบริการสอบถามข้อมูล และประชาสัมพันธ์ บริเวณส่วนกลางจะแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนทางซ้ายมือจะเป็นมุมเด็กและวัยรุ่น ส่วนกลางจะเป็นบริเวณยืมคืนหนังสือและสื่อต่างๆ และมีป้ายนิเทศแสดงกิจกรรมที่น่าสนใจ หรือ ข่าวเกี่ยวกับห้องสมุด ส่วนขวามือจะเป็นบริเวณหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ คอมพิวเตอร์ที่ค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตได้ประมาณ 12 เครื่อง ชั้นวางแผ่นซีดี และชั้นวางวีดิทัศน์ ทางด้านหลังจะเป็นห้องอ่านหนังสือ นอกจากนี้ยังมีบริการถ่ายเอกสารอัตโนมัติด้วยตนเองอีก 2 เครื่อง โดยผู้ที่สนใจในการยืมคืนสื่อต่างๆ สามารถทำได้ในส่วนกลางของห้องสมุด ผู้ที่จะขอยืมสื่อเหล่านั้นสามารถทำบัตรสมาชิกห้องสมุดได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ส่วนไลต-ทัศนูปกรณ์ที่มีให้บริการ เช่น หนังสือประกอบเทปบันทึกเสียง แผ่นซีดี วีดิทัศน์ อินเทอร์เน็ต โมโครฟิช โมโครฟิล์ม หนังสือที่มีรูปภาพประกอบ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น และจากการสัมภาษณ์นักศึกษาที่จบการศึกษาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ประสมสุข ปาณปถนัง (สัมภาษณ์, 2540) พบว่า การให้บริการห้องสมุดมีบริการพิเศษในการสืบค้นข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต การบริการถ่าย-

เอกสารข้อมูลที่ค้นหาได้โดยระบบอัตโนมัติด้วยตนเอง มีบริการไมโครฟิล์มให้ใช้บริการมาก และสะดวกต่อการใช้งาน

Walter E. Helmke Library (1997) รายงานว่าห้องสมุด Indiana Carnegie Libraries เป็นแหล่งศูนย์กลางสำหรับชนทุกชั้นไม่จำกัดการศึกษา สามารถแสวงหาหนังสือ และสื่ออื่นๆ เพื่อสนับสนุนการศึกษาในรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต และสามารถค้นหาสิ่งที่ต้องการ รวมทั้งได้รับความสนุกสนานจากห้องสมุดประชาชนแห่งนี้อีกด้วย และอธิบายถึงการให้บริการโลหิตศึกษาในห้องสมุด Indiana Carnegie Libraries ดังนี้คือ มีการให้บริการวีดิทัศน์ เทปบันทึกเสียง หนังสือประกอบเทปบันทึกเสียง แผ่นซีดี เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ กล้องโพลารอยด์ และ ภาพพิมพ์ ส่วนห้องสมุดเคลื่อนที่ของที่นี่ มีบริการ วีดิทัศน์ เทปบันทึกเสียง โครงการระหว่างปิดภาคการศึกษาสำหรับเด็ก บริการสำหรับผู้สูงอายุ บริการต่ออายุหนังสือทางโทรศัพท์ บริการยืมหนังสือได้ 28 วัน

ความสนใจเรื่องการปรับปรุงห้องสมุดให้เป็นศูนย์วิทยบริการในสหรัฐอเมริกาขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สำหรับในประเทศไทยนั้น ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และเคลื่อนไหวให้มีการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการ หรือศูนย์สื่อการศึกษากันทั่วไป บางหน่วยงานจะพัฒนาจากหน่วยงานโลหิตศึกษาเดิม ให้ขยายตัวเป็นศูนย์เทคโนโลยี หรือศูนย์สื่อการศึกษา บางสถาบันก็เกิดจากการรวมห้องสมุด และห้องโลหิตศึกษาเข้าด้วยกัน แล้วเรียกชื่อใหม่ว่า "สถาบันวิทยบริการ" (สุนันท์ ปัทมาคม, 2523) ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว หน่วยงานนี้อยู่ในมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย บางแห่งก็ตั้งขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ โดยไม่ได้พัฒนา หรือปรับปรุงขึ้นจากหน่วยงานที่มีอยู่เดิมก็มีหลายแห่ง (วิชัย นิเมทรงธรรม, 2530)

ห้องสมุดจึงเป็นแหล่งหนึ่งซึ่งสามารถช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่กระบวนการเรียนของสังคมในอนาคตอันใกล้นี้ เช่นเดียวกันกับ จรัส สุวรรณเวลา (2538) ได้กล่าวไว้ว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้มีนโยบายการเรียนการสอน ที่เน้นให้นิสิตเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงมีโครงการปรับปรุงห้องสมุดกลางของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเอง คือ สถาบันวิทยบริการ ให้เปลี่ยนจากระบบห้องสมุดแบบเก่า ในปัจจุบันนี้สามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงระบบภายในห้องสมุด เช่น การสืบค้นข้อมูลรายชื่อหนังสือต่างๆ ภายในห้องสมุดด้วยคอมพิวเตอร์ที่สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น การให้บริการค้นหาข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

นอกจากห้องสมุดในสถาบันการศึกษาที่มีการปรับปรุงบางส่วนแล้ว ยังมีสถาบันบริการสารนิเทศสำหรับประชาชน หรือ ห้องสมุดประชาชนนั้น เป็นแหล่งความรู้ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการหนังสือ และวัสดุการอ่านในรูปแบบต่างๆ แก่ประชาชน โดยจัดบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในแต่ละแห่ง ช่วยยกระดับชีวิต และสติปัญญา โดยไม่จำกัดเพศ วัย ความรู้ เชื้อชาติ ศาสนา และที่สำคัญเป็นห้องสมุดประเภทเดียวที่ประชาชนทั่วไปจะมีสิทธิไปใช้ประโยชน์ได้ตลอดชีวิต และจะมีความสำคัญต่อการศึกษาในอนาคต ได้มีการปรับปรุงในบางหน่วยงานแล้ว เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ (มนวิภา เจียจันทร์พงษ์, 2538)

การเปลี่ยนแปลงห้องสมุดประชาชนจังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นรูปแบบห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์นั้น มีการให้บริการทางคอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ เทปบันทึกเสียง และบริการอินเทอร์เน็ต ที่ผู้ใช้สามารถค้นคว้าหาข้อมูลได้ด้วยตนเอง และยังมีห้องฉายภาพยนตร์ ซึ่งสามารถเลือกชมได้ทั้งสารคดีและความบันเทิง (วารุณี กรัณยวิหิต, 2540)เช่นเดียวกับห้องสมุดประชาชนจังหวัดศรีสะเกษ ที่เปรียบเสมือนห้องสมุดประชาชนมิติใหม่ ซึ่งพัฒนาตอบสนองความต้องการข้อมูลข่าวสารในยุคปัจจุบัน ห้องสมุดประชาชนศรีสะเกษให้บริการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ วีดิทัศน์ นิทรรศการข้อมูลท้องถิ่น มุมวารสาร มุมหนังสือพิมพ์ มุม มสธ. และจัดบริการอบรมอินเทอร์เน็ต และพร้อมที่จะนำมาใช้ให้บริการในห้องสมุดประชาชนอีกด้วย ซึ่งทำให้ห้องสมุดประชาชนจังหวัดศรีสะเกษ ได้รับรางวัลห้องสมุดประชาชนดีเด่น ประจำปี 2540 และได้รับรางวัลต่างๆ มากมาย อาทิ รางวัลจัดระบบห้องสมุดประชาชนดีเด่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพุทธศักราช 2531 รางวัลห้องสมุดประชาชนจังหวัดพัฒนาดีเด่น ประจำปี 2540 เป็นต้น (เบญจพร หมั่นสวัสดิ์, 2540)

วุฒิพงศ์ เตชะดำรงสิน (2539) ได้กล่าวไว้ว่าความพร้อมของการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นระบบอัตโนมัติในปัจจุบันนั้น ห้องสมุดประชาชนเป็นกลุ่มที่ล้าหลังที่สุดเท่าที่ทราบขณะนี้ แทบไม่มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานห้องสมุด คงจะด้วยข้อจำกัดหลายทาง ทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากรและในบางกรณีคอมพิวเตอร์ที่ได้มาก็ต้องนำไปใช้ในงานด้านอื่นแทน

มนวิภา เจียจันทร์พงษ์ (2538) ได้กล่าวไว้ว่าประชาชนชาวกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะได้อาศัยค้นคว้าหาข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ตาม หอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดโรงเรียน เนื่องจากการเดินทางไปยังสถานที่นั้นมีความสะดวก และมีข้อมูลที่ต้องการ

ศึกษามากพอ ซึ่งห้องสมุดประชาชนยังไม่สามารถให้บริการข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ได้มากเพียงพอ กับความต้องการ ไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้มากเท่าที่ควร เพราะมีปัญหาด้านงบประมาณ จึงเสนอให้คณะผู้บริหารของกรุงเทพมหานครพิจารณาจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน ห้องสมุดประชาชนให้มากขึ้นและจริงจังขึ้นเพื่อขยายจำนวนห้องสมุดประชาชนในกรุงเทพมหานครโดยเร็ว เพิ่มหนังสือและวัสดุการอ่าน เพิ่มเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในห้องสมุด และเพิ่มจำนวนบุคลากรให้สอดคล้องกับปริมาณงานที่จะต้องพัฒนา เพื่อสนองตอบความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานของรัฐที่จัดขึ้นเพื่อชาวกรุงเทพมหานคร ที่มีเขตการปกครอง 36 เขต แต่มีห้องสมุดประชาชนอยู่เพียง 13 แห่ง เมื่อแรกตั้งห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานอยู่ในสังกัดของหน่วยงานทางการศึกษา ต่อมา มีการยกฐานะห้องสมุดประชาชนขึ้นเป็นฝ่ายห้องสมุดประชาชน สังกัดกองนันทนาการ สำนักสวัสดิการสังคม และมีผลกระทบในเรื่องการจัดสรรงบประมาณเพื่อการขยายงาน และการพัฒนาห้องสมุดประชาชน ในประเทศที่พัฒนาแล้ว การจัดห้องสมุดประชาชนเป็นงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ดังนั้นหากกรุงเทพมหานครจะสามารถจัดบริการห้องสมุดประชาชนที่ให้บริการด้านการอ่าน และช่วยด้านค้ำคว้าให้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพจริงๆ จนเป็นที่ยอมรับของประชาชน และประชาสัมพันธิ์ให้ไปใช้ประโยชน์กันในวงกว้างแล้ว ก็จะเป็นการทำหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มภาคภูมิ แต่การที่ห้องสมุดประชาชนไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้มากเท่าที่ควร เป็นเพราะหน่วยงานยังไม่เห็นความสำคัญของการใช้ห้องสมุดประชาชนเป็นเครื่องมือให้ประชาชนได้ใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เครื่องมือสำหรับการจัดดำเนินงาน และพัฒนาห้องสมุดประชาชน ได้แก่ กฎหมายห้องสมุด และ มาตรฐานห้องสมุด เนื้อหาของกฎหมายจะกล่าวถึงหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบการจัดห้องสมุดประชาชน งบประมาณ สื่อและวัสดุการอ่าน การกำหนดคุณสมบัติของบรรณรักษ์ และบุคลากรชั้นหัวหน้าที่มีคุณวุฒิทางบรรณรักษ์ศาสตร์ ส่วนเนื้อหาของมาตรฐานห้องสมุดซึ่งสมาคมห้องสมุดของแต่ละประเทศมักเป็นผู้จัดทำ จะกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของวัสดุการอ่าน การบริการ มาตรฐานสำหรับบุคลากร มาตรฐานของอาคารสถานที่ ทั้งนี้เพื่อให้ห้องสมุดแต่ละแห่งใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาห้องสมุดของตนให้สามารถผลิตบริการที่มีประสิทธิภาพแก่ประชาชนได้จริงๆ (มานวิภา เจียจันทร์พงษ์, 2538)

ประกาศของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่องมาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ.2533 รายงานไว้ว่า มาตรฐานทั่วไป หน้าที่รับผิดชอบที่ต้องเก็บรวบรวมวัสดุสารนิเทศต่างๆ ได้แก่ หนังสือ วารสาร เอกสาร สิ่งพิมพ์ ไลต์ทัศนวัสดุ ฐานข้อมูล ตลอดจนสารนิเทศในรูปแบบอื่นๆ ด้านบริการและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ควรมีวันทำการอย่างน้อยสัปดาห์ละ 5 วัน และมีเวลาปฏิบัติการอย่างน้อยสัปดาห์ละ 40 ชั่วโมง ทั้งนี้ควรเปิดทำการในวันเสาร์ และอาทิตย์ด้วย ควรจัดบริการและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ใช้ห้องสมุด และชุมชน คำนี้ถึง กลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มเด็ก และวัยรุ่น ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย คนพิการ ผู้ต้องขัง และผู้ประกอบการต่างๆ ตลอดจนผู้อยู่ในสถานสงเคราะห์และพักพิง จัดกิจกรรมดังนี้ บริการยืมคืน บริการแนะนำการใช้วัสดุสารนิเทศ บริการตอบคำถาม ช่วยค้นคว้า และบริการสารนิเทศ บริการแนะนำวารสารอ่าน บริการชุมชน ได้แก่ การจัดห้องสมุดสาขา ห้องสมุดเคลื่อนที่ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน บริการสารนิเทศทางไปรษณีย์ และโทรศัพท์ บริการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น การจัดนิทรรศการ การเล่าเรื่องหนังสือ การฉายภาพยนตร์ วิดีทัศน์ และกิจกรรมอื่นๆ ควรดำเนินการให้เกิดความร่วมมือระหว่างห้องสมุดทุกประเภทในการแลกเปลี่ยนวัสดุสารนิเทศ แลกเปลี่ยนความรู้ และการปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดด้านวัสดุสารนิเทศ ควรมีวัสดุสารนิเทศทุกประเภท ได้แก่ วัสดุตีพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร เอกสาร และวัสดุไม่ตีพิมพ์ เช่น รูปภาพ เทปบันทึกเสียง วิดีทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์ แผ่นที่ ไลต์ทัศนอุปกรณ์ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ จอสำหรับฉาย เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องรับวิทยุ และบันทึกเสียง หูฟังชนิดครอบศีรษะ เครื่องขยายเสียง พร้อมลำโพง (กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ, 2533)

คู่มือการใช้ห้องสมุดประชาชน (สำนักสถิติการสังคม, มปป.) สรุปได้ว่า บริการของห้องสมุดประชาชน สังกัดกรุงเทพมหานคร และรถห้องสมุดประชาชนเคลื่อนที่ ให้บริการปกติ มีดังนี้ บริการหนังสืออ่านภายในห้องสมุด และในรถห้องสมุด บริการยืมคืนหนังสือ บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า บริการวารสาร นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ บริการแนะนำหนังสือใหม่ บริการข่าวสารทันสมัย บริการมุมสำหรับเด็กและเยาวชน และบริการปกติที่มีเฉพาะห้องสมุดประชาชน แต่รถห้องสมุดประชาชนไม่มี คือ บริการกฤตภาค บริการบรรณานุกรม บริการตรวจนิตยสาร บริการบรรณนิทัศน์ บริการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และบริการถ่ายเอกสาร การให้บริการพิเศษ ดังนี้ บริการไลต์ทัศนศึกษา บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด รายกลุ่ม และรายบุคคล บริการศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มุม มสธ.(บริการมุม มสธ.) บริการ

ฝึกงานห้องสมุดแก่นักศึกษา และบริการพิเศษบนรถห้องสมุด มีดังนี้ บริการตามโครงการพิเศษที่หน่วยราชการจัดในโอกาสต่างๆ เช่น โครงการวันเด็กแห่งชาติ โครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก และเยาวชนเป็นต้น บริการจัดกิจกรรมตามโครงการส่งเสริมการอ่าน บริการใส่ทัศนศึกษา อาทิ ฉายวิดีโอ เกี่ยวกับสารคดี เป็นต้น บริการเล่านิทานสำหรับเด็ก บริการจัดนิทรรศการในวันสำคัญต่างๆ บริการการเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชนในด้านยาเสพติด สาธารณูปโภค แนวทางการประกอบอาชีพ การใช้เวลารว่างให้เป็นประโยชน์

มาตรฐานข้างต้น และจากการสังเกตพบว่า ห้องสมุดบางแห่งยังมีบริการใส่ทัศนูปกรณ์ที่ยังไม่ครบตามเกณฑ์มาตรฐาน

การปรับปรุงห้องสมุดประชาชนให้ป็นศูนย์วิทยบริการนั้นก็เริ่มขึ้นบ้าง แต่ยังไม่มื รูปแบบในการจัดห้องสมุดประชาชนให้ป็นศูนย์วิทยบริการที่แน่นอนและสมบูรณ์ (วิชัย นิมทรงธรรม, 2530)

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า การใช้เทคโนโลยีช่วยในการจัดการเรียนการสอนในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญ รูปแบบการศึกษาในอนาคตเป็นรูปแบบการศึกษาตลอดชีพ ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าความรู้นอกห้องเรียนจึงมีความสำคัญ ห้องสมุดเป็นแหล่งหนึ่งที่สามารถหาความรู้เพิ่มเติมได้ ห้องสมุดประชาชน สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาความสามารถในการอ่าน การรู้หนังสือของประชาชนตามเขตต่างๆ ทั่วกรุงเทพมหานคร เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ข้อความรู้ที่ทันสมัยกับชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร แต่ประชาชนยังขาดความสามารถในการแสวงหาความรู้ สาเหตุมาจากการขาดแคลนห้องสมุดที่มีประสิทธิภาพ (มนวิภา เจียจันทร์พงษ์, 2538) ซึ่งยังขาดเทคโนโลยีที่จะช่วยสนับสนุนการแสวงหาความรู้ได้อย่างรวดเร็ว และตรงกับความต้องการที่จะเรียนรู้ ในขณะที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และสื่อการเรียนการสอนที่มีลักษณะเป็นเทคโนโลยีขั้นสูง ดังนั้นรูปแบบของห้องสมุดประชาชนต้องเปลี่ยนไปจาก รูปแบบที่เน้นแต่หนังสือ และเอกสาร มาเป็นรูปแบบที่มีสื่อการเรียนอื่นๆ รวมอยู่ด้วย หรือที่ปัจจุบันบางแห่งเรียกว่า ศูนย์วิทยบริการ (Learning Resource Center) ที่มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาวิจัย สภาพปัญหาของการใช้สื่อประเภทต่างๆ ในห้องสมุดประชาชน สังกัดกรุงเทพมหานคร พร้อม

กับศึกษาวิจัย เพื่อเสนอรูปแบบที่เหมาะสม สำหรับศูนย์วิทยบริการสาธารณะ ซึ่งจะเข้ามาแทนที่ห้องสมุดประชาชนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ของศูนย์วิทยบริการ ทั่วไป
2. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการของห้องสมุดประชาชนและหน่วยสื่อในห้องสมุดประชาชน สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบเชิงแนวคิดศูนย์วิทยบริการสาธารณะสำหรับกรุงเทพมหานคร

คำถามการวิจัย

1. สภาพของสำนัก/สถาบันวิทยบริการทั่วไป มีปัจจัยร่วมที่สำคัญอะไรบ้าง
2. สภาพปัญหา และความต้องการของหน่วยโสตทัศนอุปกรณ์ของห้องสมุดประชาชนและหน่วยสื่อในห้องสมุดประชาชน สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร
3. รูปแบบของศูนย์วิทยบริการสาธารณะที่เหมาะสมเป็นอย่างไร ในด้านของ โครงสร้างองค์กร การจัดวางผัง ประเภทสื่อ บริการ กิจกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาสภาพ ปัญหา และนำเสนอรูปแบบของสำนัก/สถาบันวิทยบริการสาธารณะ ซึ่งศึกษาเฉพาะห้องสมุดประชาชน สังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่ศึกษาถึงห้องสมุดประชาชนเคลื่อนที่ สังกัดกรุงเทพมหานคร และห้องสมุดประชาชน ของเอกชน หรือ ห้องสมุดประชาชน สังกัดอื่นๆ
2. กลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 สำนัก/สถาบันวิทยบริการทั่วไป
 - 2.2 ห้องสมุดประชาชนและหน่วยสื่อในห้องสมุดประชาชน สังกัดกรุงเทพ - มหานคร จำนวน 13 แห่ง
 - 2.3 ผู้บริหารห้องสมุดประชาชน สังกัดกรุงเทพมหานคร 1 คน และบรรณรักษ์ห้องสมุดประชาชน กรุงเทพมหานคร รวม 13 คน

2.4 นักเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีความรู้ทางด้านสื่อ การออกแบบ/จัดการใช้สื่อ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา จำนวน 80 คน

3. การวิจัยนี้มุ่งศึกษารูปแบบของการจัดการศูนย์วิทยบริการสาธารณะใน 5 ด้าน ได้แก่

- 3.1 ประเภทสื่อ
- 3.2 การจัดโครงสร้างองค์กร
- 3.3 การจัดวางผัง
- 3.4 การจัดบริการ
- 3.5 การจัดกิจกรรม

ซึ่งไม่ครอบคลุมถึง การบริหาร งบประมาณ และบุคลากรภายในห้องสมุดประชาชน สังกัดกรุงเทพมหานคร

4. ศึกษาเฉพาะสื่อไม่ตีพิมพ์ (Non-printed Media) ไม่ศึกษาครอบคลุมหนังสือ และเอกสารที่จัดเก็บในห้องสมุดประชาชน สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบเชิงแนวคิด หมายถึง รายละเอียดของส่วนประกอบ องค์ประกอบ ซึ่งแสดงเฉพาะส่วนสำคัญของระบบโดยรวม อธิบายด้วยภาษา (Language Analogue) แผนภูมิ (Flow chart) และแผนที่ (Map)

2. ศูนย์วิทยบริการสาธารณะ หมายถึง แหล่งที่สามารถศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ สำหรับประชาชน ประกอบด้วย ในรูปแบบที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อไม่ตีพิมพ์ และให้บริการแก่ประชาชนด้านการศึกษาหาความรู้ตลอดจนการให้คำแนะนำทางการศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล

3. ศูนย์วิทยบริการสาธารณะกรุงเทพมหานคร หมายถึง แหล่งที่สามารถศึกษาค้นคว้า หรือ ห้องสมุดประชาชน ในรูปแบบที่เป็นสื่อประสมหลายประเภท ซึ่งให้บริการแก่ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ด้านการศึกษาหาความรู้ตลอดจนการให้คำแนะนำทางการศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล

4. นักเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีความรู้ทางด้านสื่อ การออกแบบสื่อ การใช้สื่อ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบของห้องสมุดประชาชน ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการสาธารณะ สำหรับห้องสมุดประชาชน สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เป็นแนวทางในการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการสาธารณะ ทั่วไป
3. เพื่อสนองและตอบรับการศึกษานานาชาติที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และการศึกษาดลอดชีพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย